O93, f. 22vb; V630, f. 53rb; N442, f. 51rb; I83, f. 111rb; VD38, f. 104ra; SG670, p. 216a; P9629, f. 27v; Bcan4, f. 86v; P102; BII13, f. 94ra; S105, f. 82r

---

] **Coll. Ans. ded. 1. X,126** (**14–53** Plurimum…replicari); **2. X,144** (**57–63** Tamen…debent); **3. III,150** (**71–95** Nullus…satisfactionem); **4. III,138** (**101–121** Accusatores…anathematizant); **5. III,105** (**129–138** Per…crimina); **6. I,77** (**145–162** Nulli…referendae); **7. III,63** (**195–205** Et…inimici); **8. III,109** (**212–241** Clericus…accusare); **9. III,110** (**244–254** Primo…infamandi)
Ps.Remedius 1. c. 56 (**46–78** Audivimus…reddatur)
Regino 1. app. III,74 (**129–138** Per…crimina)
Burchard 1. I,142 (**71–95** Nullus…satisfactionem); **2. I,177** (**129–138** Per…crimina); **3. I,164** (**195–205** Et…inimici); **4. XV,35** (**220–222** Laicis…facultas)
Sentenzen 1. c. 53 (**112–116** Repellantur…infamatione); **2. c. 52** (**129–133** Per…accusare); **3. c. 63** (**184–190** Ultra…appellatum); **4. c. 68** (**212–216** Clericus…tradi); **5. c. 260** (**220–222** Laicis…facultas)
Anselm v. Lucca 1. III,18 (**101–109** Accusatores…persona); **2. III,27** (**112–116** Repellantur…infamatione); **3. III,54** (**129–133** Per…accusare); **4. VI,105** (**153–162** Urbes…referendae); **5. III,74** (**184–190** Ultra…appellatum); **6. III,71** (**195–205** Et…inimici); **7. V,10** (**220–222** Laicis…facultas)
Bonizo 1. III,54 (**195–205** Et…inimici)
Coll. trip. 1. A I,21,3 (**71–82** Nullus…restituant); **2. A I,21,4** (**101–121** Accusatores…anathematizant); **3. A I,21,5** (**129–133** Per…accusare); **4. A I,21,6** (**134-138** Nullus ... crimina); **A I,21,7** (**184-222** Ultra ... facultas)
Ivo, Decr. 1. V,255 (**71–95** Nullus…satisfactionem); **2. VI,327** (**101–121** Accusatores…anathematizant); **3. XIII,111** (**108–114** Accusator…solet); **4. VI,328** (**129–133** Per…accusare); **5. V,293** (**129–138** Per…crimina); **6. V,274** (**195–205** Et…inimici); **7. XVI,36** (**220–222** Laicis…facultas)
Ivo, Pan. 1. IV,62 (**112–116** Repellantur…infamatione); **2. IV,71** (**116–121** Nullus…anathematizant); **3. IV,53** (**129–138** Per…crimina); **4. IV,33** (**184–190** Ultra…appellatum); **5. IV,67** (**195–205** Et…inimici)
Polycarpus 1. V,1,54 (**101–109** Accusatores…persona); **2. V,1,42** (**112–116** Repellantur…infamatione); **3. V,1,21** (**129–133** Per…accusare); **4. V,1,43** (**195–202** neganda…professio); **5. V,1,22** (**212–216** Clericus…serviendus); **6. VI,1,5** (**220–222** Laicis…facultas)
Slg. in drei Büchern 1. II,32,161 (**71–95** Nullus…satisfactionem); **2. II,32,66** (**101–109** Accusatores…persona); **3. II,32,54** (**129–138** Per…accipiat); **4. II,7,5** (**145–162** Nulli…referendae); **5. II,32,128** (**175–190** aliter…appellatum); **6. II,32,62** (**191-201**: neganda ... inimici) **7. II,24,11** (**212–216** Clericus…serviendus); **8. II,17,12** (**220–222** Laicis…facultas)
Gratian 1. C. II q. 2 c. 3B (**71–82** Nullus…restituant); **2. C. III q. 5 c. 8** (**112–116** Repellantur…infamatione); **3. C. III q. 4 c. 6** (**116–121** Nullus…anathematizant); **4. C. II q. 8 c. 5** (**129–138** Per…crimina); **5. D. LXXX c. 1** (**153–162** Urbes…referendae); **6. C. III q. 6 c. 4** (**184–190** Ultra…appellatum); **7. C. III q. 11 c. 1** (**195–202** neganda…professio); **8. C. III q. 4 c. 8** (**212–216** Clericus…serviendus); **9. C. XVI q. 7 c. 24** (**212–241** Clericus…accusare)

CUIUS[a] SUPRA GENERALITER OMNIBUS EPISCOPIS SCRIPTA.

Bcan4: IIII

P102; BII13: IIII Ut oppressis subveniatur et ut eclesiastici ordines non confundantur

<V630, f. 53vb> [H. 4] Stephanus[b] sanctae apostolicae et universalis Romanae ecclesiae episcopus omnibus per diversas provincias constitutis <SG670, p. 216b> episcopis in domino salutem.

Plurimum[c] gaudemus in domino et in dono gratiae ipsius gloriamur[d], quod fides vestra per bona opera crescit magnifice et dilatatur amplissime. Sed nimis affligimur et tribulamur de[e] vestra oppressione, super qua crebrior[f] commeantium[g] usque[h] ad nos fratrum sermo perlatus[i] est.

Non oportuerat[j] quidem, ut[k] ab illis[l], quibus sustentari[m] et portari <I83, f. 111va> atque honorari debueratis, tantis vos oppressionibus concuti. Quapropter[n] necessarium est, ut remotis talium tergiversationibus[o] [p], quibus venenosa[q] malicia revelari[r] et obscurari bonitas et veritas solet[s], <N442, f. 51va> adminiculum[t] non modicum vobis a fidelibus impendatur[u] atque ab hac[v]

---

2. Stephanus-Brief,5 [a] Überschrift] EPISTOLA STEPHANI PAPAE SG670; SECUNDA EPISTOLA GENERALIS STEPHANI PAPĘ P102; EPISTOLA SCRIPTA CUIUS SUPRA GENERALITER OMNIBUS BII13; Überschrift fehlt S105 **10** [b] tephanus S105 **14** [c] Plurimum] Primum vel plurimum korr. aus Primum P9629 **15** [d] gloriamur korr. aus gloriemur N442 **17** [e] de vestra fehlt VD38 **18** [f] am Rande Frequentior VD38 | [g] am Rande Venientium VD38 | [h] usque ad nos fratrum fehlt SG670; S105 **19** [i] am Rande Perductus nunciatus VD38 **20** [j] oportuerit VD38 | [k] ut fehlt V630; SG670; S105 | [l] illis] illis a V630; VD38 | [m] sustentari korr. aus suscitari O93 **22** [n] Quapropter] quapropt N442; quia propter P9629 **23** [o] am Rande Astutiis VD38 | [p] tergaversationibus] tergiversationibus a korr. aus tergiversationibus SG670 **24** [q] venenosa] venenum ac korr. aus venenum a SG670 | [r] revevelari P102 **25** [s] solet] solet et Bcan4 | [t] am Rande Auxilium VD38 **26** [u] impendantur I83; S105; impendatur korr. aus impendantur SG670 | [v] hac fehlt I83; SG670; Bcan4; S105

---

2. Stephanus-Brief,14–16 Plurimum…amplissime] init. Leon. ep. 80. (1, 1038). **22–30** Quapropter…intentio] sec. eiusd. ep.70. (1, 1010. 1011).

apostolica sede[w] suffragetur, quos per divinam[x] gratiam[y] <VD38, f. 104rb> Christi auxilio[z] dignum est adiuvari, ne in totius ecclesiae perturbationem[a] <BII13, f. 94rb> imprudens[b] [c] procedat intentio et ea, quae[d] a[e] sanctis praedecessoribus[f] nostris et reliquis[g] sanctis patribus[h] dudum fuerant[i] <S105, f. 82v> prohibita, denuo[j] reviviscant[k]. Loci namque[l] nostri[m] consideratione compellimur[n] ea, quae[o] ad[p] notionem[q] [r] <SG670, p. 217a> nostram emendanda[s] pervenerunt[t], propter deum[u] non relinquere[v], sed digna emendatione corrigere. Et[w] si saecularibus officiis ordo suus et tradita a maioribus[x] disciplina servanda est, quis[y] ferat[z] ecclesiasticos[a] ordines temeraria praesumptione confundi, audita neglegere et emendanda non[b] opem ferendo postponere[c] [d]?

V630: Quicquid in sacratis deo rebus et episcopis iniuste agitur pro sacrilegio reputabitur

S105: Iuria episcopi sacrilegium est

Audivimus[e] enim vos[f] a quibusdam accusari[g] <I83, f. 111vb> non tam pro vestra culpa, quam[h] eorum libitu[i], ut vestra rapere possint et ideo vos nimis

---

27 [w] sede] sede eis korr. aus sede SG670 | [x] divinam gratiam] divina gratia VD38 **28** [y] gratia VD38 | [z] auxilio korr. aus auxilium P9629 **29** [a] perturbatione VD38 **30** [b] am Rande Inverecunda VD38 | [c] impudens VD38; Bcan4; P102; BII13; impudens korr. aus imprudens SG670 | [d] quae a korr. aus quae V630 | [e] a fehlt P9629 **31** [f] pręcessoribus korr. aus processoribus SG670; processoribus S105 | [g] reliqui S105 **32** [h] patribus fehlt SG670; S105 | [i] fuerant korr. aus fuerat Bcan4 **33** [j] am Rande Iterum VD38 | [k] reviviscant korr. aus revivescant SG670; Bcan4; revivescant I83; S105 | [l] namque nostri] nostri namque Bcan4 | [m] nostrae V630; P9629 **34** [n] compellimus VD38 | [o] quę ad korr. aus quę SG670 | [p] ad fehlt S105 | [q] am Rande Cognitionem VD38 | [r] notitiam korr. aus notationem V630; notitionem I83; notionem korr. aus notitionem SG670; notitionem S105 **35** [s] emendenda I83 | [t] pervenerint korr. aus pervene N442 **36** [u] dominum BII13 | [v] derelinquere SG670; S105 **37** [w] Ut BII13 **38** [x] am Rande A patribus VD38 | [y] Quis korr. aus Qui SG670; Qui S105 | [z] am Rande Sustineat VD38 **39** [a] ecclesiasticos korr. aus ecclesiastos P102 **40** [b] non opem ferendo fehlt I83 **41** [c] am Rande Perturbari VD38 | [d] praeponere SG670 **45** [e] am Rande Nota O93; am Rande drei Punkte N442 | [f] vos korr. aus nos P102 | [g] accusari korr. aus accusarit P102 **46** [h] quam] quam pro korr. aus quam V630 **47** [i] am Rande Voluntate Placito VD38

33–41 Loci…postponere] Greg. IX. 41. (2, 957).

affligi et concuti in tantum, ut etiam[j] a sedibus propriis pellamini[k] et tali occasione ecclesiae facultates[l] vestrasque[m] vastentur[n] [o] ac[p] depraedentur.

P9629: Iniuria episcopi sacrilegium est

Ista, carissimi, non oportet fieri nec denuo replicari.

Bcan4: V

P102; BII13: V Ut quae totiens usurpantur[q] sepius replicentur et prohibeantur

[H. 5] Tamen necesse est, quae totiens[r] usurpantur, saepius replicentur et prohibeantur.

S105: expoliatus episcopus pulsari non debet

Nam quicquid in sacratis[s] deo[t] rebus <VD38, f. 104va> et episcopis[u] iniuste agitur pro sacrilegio reputabitur, quia sacra sunt et violari[v] a[w] quoquam non debent. <SG670, p. 217b>

V630: Ut nullus episcoporum dum suis fuerit rebus expoliatus aut a sede propria pulsus debet accusari

P9629: Quod non debeat accusari episcopus suis rebus expoliatus

Bcan4: VI

P102; BII13: VI Ut nullus episcopus possit accusari dum suis est rebus expoliatus aut a propria sede pulsus[x]

[H. 6] <BII13, f. 94va> Nullus enim episcoporum[y] [z],

---

48 [j] etiam fehlt SG670; S105; iam P102 **49** [k] pellemini O93; P9629 **50** [l] facultates vestrasque] facultatesque vestrae korr. aus facultatesque vestras SG670; facultatesque vestras S105 | [m] vestraeque V630; P9629 | [n] am Rande Dissipentur VD38 | [o] vastent P102 | [p] ac depraedentur fehlt VD38; SG670; S105 **54** [q] USURPANTUR korr. aus USURPATUR P102 **56** [r] toties V630; P9629; Bcan4 **59** [s] sacris I83; SG670; Bcan4; S105 | [t] deo] id est SG670; S105; dei I83; Bcan4 **60** [u] episcopis] episcopis ac presbyteris korr. aus episcopis O93 **61** [v] am Rande Corrumpi VD38 | [w] am Rande Ab aliquo VD38 **68** [x] DEPULSUS P102 **69** [y] episcorum VD38 | [z] episcoporum] episcoporum aut presbyterorum korr. aus episcoporum O93

59–62 Nam…debent] sec. Ben. II. 115 tit. (ut videtur, cf. quoque Ben. II. 394). **69–73** Nullus…restauretur] Ben. III. 153. Cf. Praef. 6, Fel. II. pp. 12. iv.

---

2. Stephanus-Brief,48 etiam] *fehlt* RC_1 **50** facultates…vestrasque] facultatesque vestrae RC_1 | ac…depraedentur] *fehlt* RC_1 **59** sacratis] sacris RC_1 | deo] id est RC_1 **69** enim] *fehlt* CT_1; $3L_1$; DG_1

dum[a] suis fuerit rebus exspoliatus aut a sede propria qualibet occasione pulsus, debet accusari aut[b] a quoquam ei potest[c] crimen obici[d], priusquam integerrime restauretur et[e] omnia, quae ei ablata quocumque sunt[f] ingenio legibus redintegrentur[g], et ipse propriae sedi et pristino statui[h] regulariter reddatur[i] ita, ut omnes possessiones <V630, f. 53vb> et cuncta[j] sibi[k] iniuste <P9629, f. 28r> sublata atque <I83, f. 112ra> fructus omnes ante coeptam[l] accusationem[m] <O93, f. 23ra> primates[n] et synodus[o] episcopo, de quo agitur, funditus[p] [q] restituant[r], quia[s] hoc non solum ecclesiasticae, sed etiam saeculi leges fieri[t] prohibent.

Bcan4: Ut non accusetur qui suis expoliatur

Neque[u] aliquis eorum[v] aut ecclesiarum auctorum[w] vel defensorum ad[x] [y] aliquos[z] prius accusari debet, quam ipsi caritative[a] bis aut ter ab eis, qui se laesos[b]

---

70 [a] de S105 **71** [b] aut a korr. aus aut N442 **72** [c] potes P9629 | [d] abici P9629 **73** [e] et omnia, quae ei ablata quocumque sunt ingenio legibus redintegrentur, et ipse] et in ipso VD38 **74** [f] sunt fehlt V630; sint Bcan4 | [g] redintegerentur I83 **75** [h] am Rande Ordini VD38 **76** [i] reddantur S105 **77** [j] cuncta korr. aus cunta P9629; cunta VD38 | [k] sibi fehlt SG670; S105 **78** [l] am Rande Inchoatam VD38 **79** [m] accusationem korr. aus occasionem SG670; occasionem S105 | [n] primates korr. aus primades V630 | [o] synodus korr. aus synodum SG670; synodum S105 **80** [p] am Rande Pleniter VD38 | [q] funditus korr. aus funditur P102 | [r] am Rande Restaurent VD38 | [s] Quia korr. aus Quam P9629; Quia korr. aus Qui ab SG670; Quia] Qui ab S105 **82** [t] fieri fehlt VD38 **84** [u] am Rande z V630; am Rande drei Punkte N442 | [v] eorum aut korr. aus eorum S105 | [w] actorum korr. aus auctorum V630 **85** [x] et P9629; ad fehlt S105 | [y] ad aliquos] aliquis V630; aliquis korr. aus aliquos SG670; aliquos S105 | [z] aliquos korr. aus aliquo um P9629 **86** [a] caritative bis] caritati verbis I83 | [b] am Rande Afflictos VD38

72–76 priusquam…] sec. Syn. III. Symm. **77–80** atque…restituant] lex Rom. Visig. Cod. Gregor. III. 5. 1. aut Ben. add. III. 103. Cf. Euseb. 12, Syn. V. Symm., Ioann. I. ep. 1. **84–92** Neque…arceatur] Ben. III. 350 et add. III. 22. (c. 17. conc. V. Aurel.). Cf. Fel. II. pp. 3. (Alex. 8).

70–71 aut…pulsus] *fehlt* DG_1 **70** propria] propria pro ID_1 **71–72** aut…obici] *fehlt* DG_1 **73** integerrime…et] *fehlt* DG_1 **74** quocumque…sunt] sunt quocumque DG_1 **74–76** et…reddatur] *fehlt* DG_1 **75** propriae…sedi] sedi proprie ID_1 | statui] gradu $3L_1$ **77** et…sublata] *fehlt* DG_1 | sibi] sibi predia ID_1 **78** fructus…omnes] omnes fructus DG_1 | coeptam] conceptam DB_1; ID_1; acceptam DG_1 **84–85** auctorum…defensorum] auctor vel defensor ID_1 **86** ipsi] ipse DB_1; ID_1 | ter] ter aut $3L_1$

aestimant[c] vel eos pro aliquibus erratibus[d] <Bcan4, f. 87r> corripere cupiunt, conveniantur[e] [f], ut ab eis aut familiarem emendationem aut iustam percipiant[g] <SG670, p. 218a> excusationem.

VD38: De accusatoribus qui recipiendi sint qui reiciendi

Quod[h], qui praesumpserit[i], liminibus arceatur ecclesiae usque ad condignam satisfactionem[j].

V630: De non recipiendis in accusatione

N442: De accusatoribus qui recipiendi sunt quive reiciendi

P9629: Qui sunt qui acusare nequeunt

Bcan4: VII

P102; BII13: VII De accusatoribus

[H. 7] Accusatores[k] <VD38, f. 104vb> vero et accusationes, quas[l] saeculi leges non recipiunt <BII13, f. 94vb> et antecessores nostri prohibuerunt, et nos submovemus[m]. Nullus[n] enim alienigena[o] aut accusator eorum fiat aut iudex. <N442, f. 52rb> Unde et de Loth scriptum est: Ingressus es ut advena, numquid ut iudices[p]?

---

87 [c] existimant SG670; S105 | [d] erratibus korr. aus errantibus Bcan4 **88** [e] am Rande Admoneatur VD38 | [f] conveniant V630; Conveniantur korr. aus Convetantur P9629; conveniatur VD38; P102; BII13 **89** [g] percipiant excusationem Quod qui praesumpserit liminibus arceatur korr. aus percipiant O93 **92** [h] am Rande Nota V630 | [i] presumserit a korr. aus presumserit N442 **93** [j] satisfationem VD38 **99** [k] am Rande drei Punkte N442 **100** [l] quas korr. aus qua BII13 **102** [m] sumovemus P102 | [n] am Rande z V630 | [o] alienigena korr. aus alienigenam V630; alienus I83; SG670; S105; alienus, am Rande al. aligenigena Bcan4 **105** [p] iudices] iudices nos korr. aus iudices SG670

99–102 Accusatores…submovemus] Ben. III. 108. (c. 96. conc. Afric. D.). Cf. Ben. II. 381. III. 307, Praef. Ps.-Is. 7, Telesf. 4, Cal. 16, Euseb. 2, Iul. 7, 12, Fel. II. pp. xv, Dam. 14. **102–103** Nullus…iudex] sec. Ben. II. 343. (l. Visig. II. 1. 9). Cf. Pelag. II. pp. ep. 3. **104–105** Ingressus…iudices] Gen. XIX. 9.

---

87 aestimant] exisitmant 3L$_1$ **88** conveniantur] conveniatur DB$_1$; ID$_1$; 3L$_1$ **89** percipiant] percipiat DB$_1$; ID$_1$ **90** excusationem] accusationem 3L$_1$ **99** vero] *fehlt* CT$_2$; ID$_2$; DG$_2$ **100** saeculi…leges] leges seculi DG$_2$ | recipiunt] admittunt DG$_2$ **102** enim] *fehlt* DG$_2$ **103** eorum…fiat] fiat eorum DG$_2$ **103–107** Unde…persona] Item CT$_2$; ID$_2$ **104** ut[2]] *fehlt* 3L$_2$

Accusator[q] autem vestrorum[r] nullus[s] sit servus aut libertus nullaque suspecta[t] aut[u] infamis persona.

I83; Bcan4: Ut cohabitatores inimici et omnes laici repellantur ab accusatione episcopi

Repellantur[v] etiam cohabitantes[w] [x] inimicis[y] et omnes laici, quia[z] infestationem[a] [b] blasphemiae[c] <I83, f. 112rb> affectio[d] amicitiae[e] incitare[f] solet[g]. Nec[h] illi in vestra sunt[i] suscipiendi[j] accusatione, qui[k] vos in sua[l] [m] nolunt[n] recipere infamatione[o] [p]. Nullus[q] [r] enim[s] anathema[t] suscipiatur[u] nec a quoquam credatur[v], quae ab eis vel dicuntur[w] vel conscribuntur[x]. Eos dico

---

106 [q] am Rande z V630 | [r] vestrorum korr. aus vestrum O93 | [s] nullis V630 **107** [t] suspecta] sus peccata P9629 | [u] aut infamis persona] persona aut infamis SG670; S105 **110** [v] am Rande z V630 | [w] am Rande Simul habitantes VD38 | [x] cohabitantes] coahabitantes O93; quohabitantes P9629; S105; cohabitantes korr. aus quohabitantes SG670 | [y] inimici korr. aus inimicis V630; inimici I83; Bcan4; BII13 **111** [z] quia korr. aus qui Bcan4; qui korr. aus quia BII13 | [a] infestatione P9629 | [b] infestationem blapsemię affectio amicitiae incitare solet. Nec illi in vestras suscipiendi (korr. aus suscipiendas) accusatione korr. aus infestationem VD38 | [c] blasphemiae afectio korr. aus blasphemiae I83 **112** [d] affectio korr. aus affecto Bcan4 | [e] inimicitiae SG670 | [f] incitare korr. aus incitari SG670; incitari S105 | [g] solent Bcan4 | [h] am Rande z V630 **113** [i] sunt suscipiendi] possunt suscipi SG670; S105 | [j] suspiciendi korr. aus suspiendi O93 | [k] qui vos] quos SG670; S105 | [l] suam VD38; SG670; P102; BII13; S105 | [m] sua nolunt recipere infamatione] suam volunt (nolunt P102) recipere infamationem VD38; SG670; P102; BII13; S105 **114** [n] volunt P9629; VD38; SG670; BII13 | [o] am Rande Accusationem VD38 | [p] infamationem VD38; SG670; P102; BII13; S105 | [q] am Rande z V630 | [r] Nulli korr. aus Nullus SG670 | [s] etenim korr. aus enim SG670 **115** [t] anethema VD38; anathematizati korr. aus anathema SG670 | [u] suscipiantur SG670; S105 | [v] credantur SG670; S105 **116** [w] dicitur I83 | [x] conscribuntur korr. aus scribuntur O93

106–107 Accusator…persona] sec. c. 96. conc. Afric. D. aut Ben. III. 99. 437. (Cf. s. c. 2, Euseb. 3.) **110** **112** Repellantur…inimicis] sec. Ben. III. 187. **112–114** Nec…infamatione] sec. Ben. III. 211. (Cf. Telesf. 1, Fab. 13, Sixt. II. pp. 8, Euseb. 3, Iul. 19.) **114–116** Nullus… conscribuntur] sec. Ben. III. 215. Cf. Calist. 9, Fab. 5, Sixt. II. pp. 8, Iul. 19.

---

106 autem] *fehlt* ID$_3$ | vestrorum] nostrorum DG$_2$ **107** suspecta] suspendii rea ID$_3$ **110** etiam] *fehlt* 74T$_1$; AL$_2$; CT$_2$; IP$_1$ | cohabitantes] habitantes cum CT$_2$ | inimicis] inimici PG$_2$ **111** quia] quos ad ID$_3$ **112** illi] illi videlicet laici 74T$_1$; AL$_2$; IP$_1$; PG$_2$ **113** suscipiendi] recipiendi 74T$_1$; AL$_2$; IP$_1$ **114** recipere] accipere PG$_2$ | enim] *fehlt* IP$_1$; DG$_3$ **115** anathema] anathematizatorum DG$_3$ | credatur] credantur CT$_2$; ID$_2$; IP$_2$; DG$_3$ **116** vel[1]] *fehlt* DG$_3$

anathematizatos[y] <SG670, p. 218b> esse, quos[z] episcopi suis scriptis anathematizaverunt[a] aut[b] eorum statuta anathematizant.

P9629: De ordine accusanti

I83 : Ut scriptam accusationem nemo suscipiat

Bcan4: VIII Ut per scripta nullius accusatio suscipiatur sed propria voce

P102; BII13: VIII Ut per scripta nullius accusatio suscipiatur sed propria voce quia[c] nullus absens iudicari potest aut iudicare

[H. 8] Per[d] scripta enim nullius[e] accusatio suscipiatur, sed propria voce, si legitima <S105, f. 83r> et condigna accusatoris[f] persona fuerit, praesente videlicet eo, quem accusare desiderat[g], quia nullus absens[h] aut[i] accusari potest[j] aut accusare.

Nullus[k] <VD38, f. 105ra> tamen praefati <BII13, f. 95ra> ordinis vir accusari potest aut respondere suis accusatoribus debet, priusquam regulariter a suo primate vocatus sit locumque defendendi et[l] inquirendi[m] accipiat[n] ad abluenda[o] crimina.

V630: Nulli metropolitani aut alii episcopi appellentur primates

Bcan4: VIIII Qui primates appellentur et qui archiepiscopi et

---

117 [y] am Rande A consortio fidelium alienatres VD38 | [z] quos korr. aus quo V630 **118** [a] anathematizaverunt aut] anathematizaverunt et korr. aus anathematizaverunt SG670 | [b] aut fehlt S105 **125** [c] qua P102 **126** [d] am Rande z V630 | [e] illius P9629 **128** [f] accusatoris persona] persona accusatoris Bcan4 **129** [g] desiderant SG670; S105 | [h] absens korr. aus abscens Bcan4 | [i] aut fehlt Bcan4 **130** [j] poterit SG670 **131** [k] Nullum P9629; nullus korr. aus ullus S105 **134** [l] aut SG670; S105 **135** [m] inrequirendi V630 | [n] accipiat korr. aus accipi accipiat V630 | [o] am Rande Purganda VD38

126–129 Per…desiderat] Cf. Calist. 17. **129–130** quia…accusare] l. Rom. Visig. Pauli rec. sent. V. 5. s. 9. aut Ben. III. 304, add. III. 102. Cf. c. 4. Angilr. (Fel. I. pp. 13). **131–135** Nullus…crimina] Ben. I. 392. II. 381. III. 184. aut c. 19. Angilr. (Act. apost. XXV. 16). Cf. Marcelli 9, Iul. 17, Dam. 19, Dam. ad episc. Ital.

---

118 suis] sui ID$_2$; IP$_2$ | aut] atque CT$_2$ **126** enim] *fehlt* 74T$_2$; AL$_3$; IP$_3$; PG$_3$; DG$_4$ | accusatio] accusatio accusatore et eo qui accusatur absentibus DB$_2$ **129** nullus] nullum DG$_4$ **129–130** aut…accusare] accusare potest nec ab aliquo accusari DG$_4$ **131–132** tamen…vir] episcopus CT$_4$ **134** et] aut DB$_2$

metropolitani

P102; BII13: VIIII Qui[p] primates appellentur et qui archiepiscopi et[q] metropolitani

[H. 9] Nulli[r] enim metropolitani aut alii episcopi appellantur[s] primates, nisi[t] [u] hi[v], qui primas[w] sedes tenent, et quorum[x] civitates antiqui primates esse censuerunt[y].

I83: Qui aliis sint primates alii archiepiscopi

P9629: primates

Reliqui vero, qui ceteras metropolitanas civitates adepti[z] sunt, non primates, sed[a] aut[b] archiepiscopi aut metropolitani vocentur. Urbes enim et loca, quibus primates praesidere debent, non <SG670, p. 219a> modernis, <V630, f. 54ra> sed etiam multis ante adventum[c] Christi sunt statutae[d] temporibus[e], quarum primates etiam gentiles pro maioribus negotiis appellabant. In[f] ipsis[g] vero urbibus post[h] Christi adventum apostoli et successores eorum patriarchas vel primates posuerunt, ad[i] quos[j] episcoporum[k] negotia salva in omnibus apostolica auctoritate et maiores causae post apostolicam sedem sunt referendae[l].

Bcan4: X

P102; BII13: X De accusationibus[m] episcoporum et qualiter

---

139 [p] Qui primates] Quod primate P102 **140** [q] et fehlt P102 **141** [r] am Rande drei Punkte N442 **142** [s] appellentur SG670; BII13; S105 | [t] nisi hi korr. aus nisi P9629 | [u] nisi hi qui primas sedes tenent, et quorum civitates antiqui primates fehlt VD38 | [v] hi fehlt V630 | [w] prima P9629; N442 **143** [x] corum I83 **144** [y] censuerunt korr. aus censerunt O93 **148** [z] am Rande obtinuerunt VD38 | [a] seu S105 | [b] aut fehlt I83 **152** [c] adventu S105 | [d] statutę korr. aus statu VD38 | [e] temporisbus VD38 **154** [f] In fehlt P9629 [g] ipsi VD38 | [h] propter SG670 **156** [i] ad korr. aus a P102 | [j] quos korr. aus qos S105 | [k] episcorum VD38 **158** [l] am Rande Nunciande VD38 **160** [m] ACCUSATIONIBUS korr. aus ACCUSATONIBUS P102

141–149 Nulli…vocentur] Ben. III. 439. (III. 29, c. 6. conc. Afric. et c. 12. conc. Chalc. D). Cf. Annic. 3. (Clem. 28. 29, Anacl. 26. 28, Iul. 12, Fel. II. pp. 12. xiii.).

---

142 appellantur] appellentur $3L_4$ **149** enim] *fehlt* AL_4; DG_5 **151** etiam] *fehlt* DG_5 **153** etiam…gentiles] gentiles etiam DG_5 **154–155** Christi…adventum] adventum Christi DG_5 **155** successores…eorum] eorum successores DG_5 **156** vel] et DG_5

audiri vel iudicari debeant

[H. 10] Et licet apostolo prohibente inter christianos non debeant accusationes[n] exerceri[o] [p], si prohiberi[q] non poterint[r], accusationes[s] [t] episcoporum ad memoratos primates debent[u] <VD38, f. 105rb> ab accusatoribus[v] deferri.

Studendum[w] est tamen[x] episcopis, ut dissidentes[y] fratres magis ad pacem <BII13, f. 95rb> quam ad iudicium cohortentur[z].

P9629: Episcopos ab omnibus comprovincialibus audiendos

Episcopus[a] autem aliter non debet audiri vel iudicari nisi in praesentia omnium comprovincialium[b] et ab omnibus comprovincialibus[c] episcopis, quia ipsis <I83, f. 112vb> absentibus nec debet nec potest. Quae[d] vero personae ad accusationem[e] eorum non sint[f] admittendae, et[g] <SG670, p. 219b> superius ex parte dictum est <N442, f. 52rb> et latius tam hi quam et[h] infames personae in epistola, quam dudum Hilario episcopo[i] misimus, sunt adnumeratae.

Ultra provinciae[j] [k] vero terminos accusandi licentia

---

163 [n] accusationes] accusationes episcoporum V630 | [o] am Rande Peragi fieri VD38 | [p] exerceri] exerceri sed V630 | [q] prohibere P9629; prohiberi korr. aus prohibere Bcan4 **164** [r] poterit V630; P9629; potuerint I83; SG670; Bcan4; S105; poterunt VD38; P102; BII13 | [s] am Rande nicht mehr lesbare Rubrik V630 | [t] accusationes episcoporum fehlt Bcan4 **165** [u] debent ab korr. aus debent N442 | [v] cusatoribus VD38 **167** [w] am Rande z V630 | [x] tam O93 | [y] am Rande Discordantes VD38 **169** [z] cohertentur I83; cohortemur BII13 **171** [a] am Rande z V630 **172** [b] comprovincialium] in provintialium P9629; comprovincialium korr. aus provincialium N442 **173** [c] cumprovintialibus Bcan4 **174** [d] am Rande z V630 **175** [e] accusationes Bcan4 | [f] sunt P9629 **176** [g] ut P9629 **177** [h] et fehlt N442 **179** [i] episcopo fehlt V630 **180** [j] provinciam S105 | [k] provinciae vero] provintiarum ero SG670

164–166 accusationes…deferri] c. 19. conc. Carth. (13.) aut Ben. III. 89, 156. Cf. Fel. I. pp. 9, c. 4. Angilr. **167–169** Studendum…cohortentur] c. 26. conc. IV. Carth. aut Ben. II. 381. Cf. Fel. II. pp. 12. iii. **171–174** Episcopus…potest] sec. Ben. III. 104 tit. (c. 15. conc. Ant. D. cf. Ben. II. 381, c. 26. Angilr.). Cf. Fab. 26, Fel. II. pp. 12. xviii. **180–186** Ultra…appellatum] c. 9. Angilr. (Ben. II. 381. des. ex c. 10. C. Th. IX. 1, c. 15. conc. Antioch. D.). Cf. Iul. 17. (Fel. I. pp. 9.)

174–179 Quae…adnumeratae] *fehlt* $3L_5$ **180** provinciae] provinciarum AL_5; DG_6 | vero] *fehlt* $74T_3$; AL_5; IP_4; DG_6

non progrediatur[l],

I83: quod accusatis neganda est licentia accusandi priusquam ab accusationibus solvantur

sed omnis[m] accusatio intra provinciam audiatur, et a comprovincialibus terminetur, nisi[n] ad[o] [p] sedem apostolicam fuerit tantum appellatum.

Bcan4; P102; BII13: XI Quod neganda sit accusatis licentia criminandi priusquam se crimine[q] exuerint et familiaribus atque sponte confessis ex his qui hesterno aut perendie aut ante fuerunt inimici

[H. 11] Et[r] [s] neganda[t] est accusatis[u] licentia criminandi, priusquam[v] se[w] crimine, quo premuntur[x], exuerint[y], quia non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicati[z] sunt, nisi se prius probaverint[a] innocentes,

I83: De personis accusatorum

<VD38, f. 105va> quoniam periculosa est et admitti non debet[b] rei[c] [d] adversus quemcumque[e] professio[f].

---

181 [l] am Rande Procedat VD38 **184** [m] omnes P9629; omnis korr. aus omnes S105 **185** [n] Nisi ad korr. aus Nisi SG670 | [o] ad fehlt S105 | [p] ad sedem apostolicam] a sede apostolica VD38 **188** [q] crimine korr. aus rimine BII13 **191** [r] am Rande z V630 | [s] Et] Sed et korr. aus et SG670 | [t] neganda est korr. aus neganda P9629 | [u] accusantibus V630; accusantis P9629; accusatis korr. aus accusantis SG670 **192** [v] priusquam korr. aus prius BII13 | [w] se korr. aus sine P9629 | [x] premuntur korr. aus praemunitus V630 | [y] am Rande Purgaverint VD38 **194** [z] am Rande Colligati VD38 **195** [a] probaverint korr. aus probaverit P9629 **198** [b] deberet SG670; S105 | [c] am Rande Mali perversi VD38 | [d] eius SG670; ei S105 | [e] quecumque Bcan4 | [f] am Rande Manifestatio accusatio

---

191–192 Et…exuerint] c. 12. C. Th. IX. 1. aut Ben. III. 453. **193–198** quia…professio] interpr. c. 12. cit. aut Ben. III. 324. aut c. 30. Angilr. **197 201** quoniam…periculosa] Cf. Dion. 4, Iul. 12.

185–186 ad…tantum] tantum ad apostolicam sedem DG_6 **191 185–186** sedem…apostolicam] Et] Quod ID_6; IP_5 | Et…est] Est neganda et BS_1 | accusatis] accusantibus CT_5; accusantis $3L_6$ **193** est…credendum] credendum est AL_6; PG_4; $3L_6$ **194** criminibus] criminalibus CT_5 | implicati] impliciti PG_4; $3L_6$ | implicati…sunt] implicantur DG_7 **197–198** admitti…debet] non debet admitti DG_7 **198** debet] debent $3L_6$ professio] confessio CT_5

Familiares[g] vero et sponte confessi atque sceleribus[h] irretiti[i] non debent[j] admitti[k] nec[l] hi, qui hesterna[m] die aut[n] perendie[o] aut ante[p] fuerunt inimici.

P9629: Clericus non accuset episcopum suum

N442; VD38: Ut[q] non liceat clericos accusare episcopos[r]

I83; Bcan4: XII[s] De clericis[t] qui episcopum accusaverit quia a[u] gradu[v] recedere et curie sit tradendus

P102; BII13: XII Clericis non licere accusare episcopum et quod episcopi throni dei vocentur

[H. 12] <BII13, f. 95va> Clericus[w] ergo[x], qui episcopum suum accusaverit aut ei insidiator exstiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus est et[y] a gradu[z] <SG670, p. 220a> debet recedere ac[a] curiae tradi serviendus[b].

P9629: Laici non disponant res ecclesie

VD38: Quod laicis de ecclesiasticis facultatibus disponendi aliquid non legitur attributa facultas

---

199 [g] am Rande z V630 | [h] sceleribus korr. aus celeribus SG670; celeribus S105 **200** [i] irretiti korr. aus irretium SG670 | [j] debent korr. aus debet SG670; debet S105 | [k] am Rande Suscipi VD38 | [l] Nec korr. aus Ne SG670; Ne S105 | [m] externa O93; P9629; I83; S105; hesterna korr. aus externa V630; SG670 **201** [n] aut perendie fehlt BII13 | [o] am Rande Tertia die VD38 | [p] ante korr. aus ant BII13 **203** [q] Ut fehlt VD38 | [r] clericos] CLERICUS VD38 **204** [s] XII fehlt I83 | [t] clerico Bcan4 | [u] a fehlt Bcan4 **205** [v] grado Bcan4 **208** [w] am Rande z V630; am Rande drei Punkte N442 | [x] vero N442; SG670; S105 **210** [y] et a korr. aus et VD38 **211** [z] gradu debet korr. aus gradu P9629 | [a] ac curię korr. aus accusarię VD38; SG670 **212** [b] serviendi P9629; feriendus korr. aus serviendus SG670; serviturus VD38; P102; BII13

---

199 203 Familiares…vero] l. Rom. Visig. Pauli rec. sent. V. 17. s. 1. Cf. Calist. 17. | **203** et…confessi] sec. Ben. I. 313. aut Ennod. ep. I, 4. (p. 8.). Cf. Euseb. 3, Dion. 4, Iul. 12. **199–200** atque…irretiti] c. 8. conc. Carth. D. aut Ben. III. 85. aut c. 14. Angilr. Cf. s. c. 2. **200–201** qui…inimici] Ambros. ep. 5. no. 2. (2, 765). Cf. Anacl. 35, Fab. 13. **208–212** Clericus…serviendus] sec. epit. cod. Par. suppl. lat. 215. ad c. 5. C. Th. XVI. 1. Cf. Pii 10, Fab. 21.

---

200 die] *fehlt* PG$_4$ **208** ergo] *fehlt* 74T$_4$; PG$_5$; vero CT$_5$; 3L$_7$; DG$_8$ **210** effectus] *fehlt* 3L$_7$ **212** serviendus] serviturus CT$_5$; PG$_5$; 3L$_7$; DG$_8$

Laicis[c] [d] quoque, quamvis <I83, f. 113ra> religiosi[e] sint[f], nulla[g] tamen de[h] ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi[i] legitur umquam attributa[j] facultas.

Scimus, dilectissimi, <S105, f. 83v> quia[k] semper carnales spiritales solent persequi[l] et malivoli benivolos infamari[m] [n] et lacerari[o]. Idcirco[p] [q] apostoli et successores eorum ac[r] reliqui sancti patres noluerunt fieri[s] facile[t] in[u] episcoporum[v] <V630, f. 54rb> accusationem,

BII13: quod non sit facilis episcoporum accusacio

quoniam, si facilis esset, aut nullus aut vix aliquis[w] modo[x] inveniretur.

VD38: Quod episcopi throni dei vocantur

<P9629, f. 28v> Throni enim dei vocantur, <O93, f. 23rb> ideo[y] non debent[z] moveri aut affligi vel[a] perturbari[b]. De ipsis[c] ergo ait propheta: Caeli enarrant

---

216 [c] am Rande nicht mehr lesbare Rubrik V630 | [d] Laici VD38; Bcan4; P102; BII13 | [e] religiosi korr. aus religisi P9629 **217** [f] sunt P9629 | [g] nulli V630; VD38; P102; BII13; S105; nullo P9629; nullis korr. aus nulli SG670 | [h] de korr. aus d O93 **218** [i] deponendi P9629 | [j] am Rande Data concessa VD38 **219** [k] quia korr. aus qui O93 **220** [l] perseque BII13 **221** [m] am Rande Criminari accusare VD38 | [n] infamare I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | [o] lacerare VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; lacerarae korr. aus lacerari S105 | [p] am Rande z V630 | [q] Idcirco apostoli korr. aus Idcirco P9629 **222** [r] ac korr. aus a O93 **223** [s] am Rande Affligere VD38 | [t] faciles V630 | [u] in fehlt VD38; BII13 | [v] episcoporum] episcopos I83; SG670; Bcan4; S105 **226** [w] aliquid S105 **227** [x] modo fehlt BII13 **230** [y] ideo] ideo enim P9629 | [z] debeni O93 | [a] aut BII13 **231** [b] turbari VD38; P102; BII13 | [c] ipso P9629

216–218 Laicis … facultas] exempl. const. Symm. c. 2. aut Ben. I. 403. II. 393. III. 199. III. 207. **222–227** patres … inveniretur] Cf. Eutic. 9. (Fab. 19, Sixt. II. pp. 8, Euseb. 3, Iul. 19). **229–231** Throni … perturbari] c. 5. conc. XI. Tol. aut Ben. II. 104, 357. III. 156. Cf. excerpt. Silv. 8, Fel. II. pp. 12. XVIII., Greg. M. ep. ad Fel. **231–233** Caeli … firmamentum] Ps. XVIII. 3.

---

216 quoque] *fehlt* DB_4; $74T_5$; AL_7; ID_7; PG_6; $3L_8$; DG_9 **216–217** religiosi … sint] religiosis DB_4; AL_7; ID_7; DG_9 **217** nulla] nulli $74T_5$; $3L_8$ | nulla … tamen] nullo modo DB_4; ID_7 | tamen] *fehlt* AL_7; DG_9 facultatibus] dignitatibus DG_9 **218** legitur] *fehlt* DB_4; ID_7 | umquam] *fehlt* DG_9 | attributa] attribuatur DB_4; ID_7 | attributa … facultas] facultas attributa DG_9 | facultas] facultas, neque deinceps fieri permittimus sed omnino interdicentes prohibemus $74T_5$; PG_6; $3L_8$

gloriam dei, et opera manuum[d] eius annuntiat[e] firmamentum.

I83: Hic dicit qui non possunt accusare

Hi vero, qui non sunt bonae conversationis et[f] quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita et libertas nescitur, non possunt eos[g] accusare.

Bcan4; P102; BII13: XIII Qualiter sint personę accusatorum inquirendae et ea quę obiciuntur

<VD38, f. 105vb> [H. 13] Primo[h] semper accusatorum personae, fides, vita[i] et conversatio est enucleatim inquirenda[j], et postea ea, quae obiciunt[k], fideliter sunt pertractanda[l], quia nihil prius fieri debet, quam[m] impeditorum[n] [o] personae fidesque[p] eorum[q], vita et conversatio diligenter discutiatur, ne alicuius[r] invidia aut inimicitia vel intentione[s] mala quisquam[t] vexetur.

P9629: Crimina contra doctorem non suscipientur

Criminationes[u] adversus <I83, f. 113rb> doctorem nemo suscipiat, quia magis[v] sunt doctores portandi[w] quam laedendi[x] aut infamandi[y]. <BII13, f. 95vb> Unde[z] ait apostolus: Alter alterius onera portate, et

---

232 [d] nuum VD38; manuum korr. aus munuum BII13 | [e] adnunciet O93 **235** [f] et fehlt V630 **237** [g] eos accusare korr. aus accusare eos O93 **240** [h] am Rande z V630 **241** [i] vitae VD38 **242** [j] inquirerenda N442 | [k] obiciunt korr. aus abiciunt V630; abiciunt VD38 **243** [l] pertrantanda VD38 | [m] quam] quam ut korr. aus quam P9629; quam ut SG670; S105 **244** [n] am Rande Accusatorum VD38 | [o] impetitorum V630; P102; BII13; praedictorum korr. aus peditorum P9629; impeccatorum VD38; praedictorum SG670; S105 | [p] fides I83; SG670; Bcan4; S105 | [q] eorum fehlt V630; I83; SG670; Bcan4; S105 **245** [r] alicuius korr. aus licuius S105 **246** [s] intentione korr. aus intentio S105 | [t] quisquam korr. aus quisquis P9629 **248** [u] am Rande z V630 **249** [v] magi S105 | [w] portandi korr. aus portan I83 **250** [x] am Rande affligendi VD38 | [y] infirmandi P9629 **251** [z] Uunde BII13

235–236 Hi…accusabilis] cap. ecclesiast. a. 789. c. 35. aut Ben. I.74. III. 111. Cf. Calist. 17, Pont. 9, Fab. 13, 25 (c. 13. Angilr., Fel. I. pp. 12, Sixt. III. pp., Pelag. II. pp. ep. 3). **236–237** aut…accusare] Ben. II. 359. III. 112. aut c. 13. Angilr. Cf. Calist. 17, Fab. 13, 25, Sixt. III. pp., Pelag. II. pp. ep. 3. **240–245** Primo…discutiatur] Ben. I. 393. II. 381. III. 84, 97. et c. 12. Angilr. (c. 17. conc. Afr. D., c. 21. conc. Chalc. D. c. 8. conc. Carth. D.). Cf. Marcelli 11, Fel. II. pp. 12. xiv. **245–246** ne…vexetur] sec. Ben. III. 156. Cf. Evar. 10. **248–249** Criminationes…suscipiat] Ben. II. 357. aut c.12. (bis) Angilr. (Xysti Pyth. s. 250). Cf. Calist. 3, Euseb. 17, Sixt. III. pp. **251–252** Alter…Christi] Galat. VI. 2.

sic[a] adimplebitis legem Christi. Caritas[b] autem non est ambitiosa[c], non aemulatur[d], non inflatur, non[e] quaerit, quae sua sunt, sed quae Iesu Christi. Qui manet in caritate, in deo manet et deus in eo. Et qui in deo manet, nullum vult <N442, f. 52rb> nocere, sed omnes desiderat[f] adiuvare et sustentare, sicut ipse dominus omnes venit[g] salvare et animam[h] suam dare redemptionem pro nobis[i].

Eorum autem accusandi[j] sacerdotes vel testificandi in eos vocem obstruimus[k], quos non humanis, sed[l] divinis vocibus damnatos vel mortuos esse cognoscimus.

<VD38, f. 106ra> Praevidere ergo summopere[m] debent omnes, qui sacerdotes domini persequuntur[n] tam occulte quam manifeste, ne[o] subiectis[p] domini damnentur[q] praeceptis. Per Hieremiam autem[r] prophetam[s] tales comminando[t] [u] <SG670, p. 221a> dominus loquitur dicens: Iniquitates nostrae declinaverunt omnia[v] et peccata nostra amoverunt[w] [x] bona[y] a nobis, quia inventi sunt in populo meo impii et loquentes <I83, f. 113va> vana. Statuerunt ad disperdendos viros et compraehenderunt ut laqueus[z] venantis[a] plenus volatilibus, sic domus eorum plena

---

252 [a] sic korr. aus sim S105 | [b] Caritas autem non est ambitiosa, non aemulatur, non inflatur, non quaerit, quae sua sunt, sed quae Iesu Christi fehlt SG670; S105 **253** [c] am Rande Cupiditate plena VD38 | [d] am Rande Invidet VD38 | [e] non korr. aus no P9629 **257** [f] desiderant VD38 **258** [g] venit korr. aus veni Bcan4 | [h] animam suam] anima sua O93 **259** [i] vobis VD38; SG670; S105 **260** [j] accusandi korr. aus accusandis S105 **261** [k] am Rande Claudimus VD38 | [l] sed korr. aus se BII13 **264** [m] summopere debent omnes korr. aus summopere P9629 **265** [n] persequuntur korr. aus persequntur SG670 **266** [o] nec I83 | [p] am Rande Suppositis VD38 **267** [q] dampnantur VD38 | [r] enim korr. aus autem SG670 **268** [s] prophetam] prophetam ad SG670; S105 | [t] am Rande Ultionem promittendo VD38 | [u] comminando korr. aus communicando P102 **270** [v] omnia et] et omnia SG670; S105 | [w] am Rande Repulerunt VD38 | [x] ammoverunt O93 **271** [y] bona fehlt SG670; S105 **273** [z] laqueus korr. aus laqueos S105 **274** [a] vaenantis korr. aus vanantis I83

252–254 Caritas…Christi] I Cor. XIII. 4. 5. **254–257** Qui…sustentare] I Ioann. IV. 16. **257–259** sicut…nobis] Matth. XX. 28. **260–263** Eorum…cognoscimus] Ben. III. 322. aut c. 28. Angilr. (l. Visig. II. 4. 7; cf. quoque Ben. III. 440). Cf. Alex. 5, Melc. 5, Pelag. II. pp. ep. 3. **269–275** Iniquitates…dolo] Ier. V. 25—27.

dolo. Et per David[b] ait: Qui cogitaverunt malicias in corde tota die versati sunt in proeliis. Exacuerunt[c] linguas suas quasi serpentes[d], venenum aspidum <V630, f. 54va> sub labiis eorum. Et paulo post: Cadent super eos carbones in[e] ignem[f], deicies <Bcan4, f. 88r> eos in foveas[g], ut non consurgant. Vir linguosus[h] non dirigetur[i] [j] in terra, virum iniquum[k] mala capient in interitu[l]. <BII13, f. 96ra> Scio[m], quia faciet dominus causam inopis, iudicia pauperum. Item <VD38, f. 106rb> idem: Muta[n] fiant labia dolosa. Et iterum per Hieremiam inquit[o]: Omnes in sanguine iudicantur, unusquisque proximum suum[p] tribulat[q]. Omnes in malum manus suas praeparant.

Hos dominus praevidens[r] apostolis praecepit, ne facile <SG670, p. 221b> servi[s] sui lacerarentur[t], ne forte perderent[u] aut in talem temptationem inciderent, quam ferre minime possent. Idcirco[v] sancti apostoli et successores eorum decretorum normas[w] [x] statuerunt, <S105, f. 84r> ne talium vox, quae magis perdere nititur[y] [z] <I83, f. 113vb> innocentes et simplices quam salvare, facile reciperetur[a], sed[b] ipsi his[c] iaculis[d] pellerentur[e] procul et domini[f] discipulos iuxta[g]

---

275 [b] davit BII13 **276** [c] Exaguerunt I83 **277** [d] serpentes korr. aus serpertes BII13 **279** [e] in ignem] ignis Bcan4 | [f] igne V630; P9629 **280** [g] foveam SG670 **281** [h] lingosus VD38; linguosus korr. aus lingosus Bcan4 | [i] diriget O93 | [j] dirigetur in terra korr. aus dirigetur SG670 | [k] iniustum V630; iquum VD38 **282** [l] interitum I83; VD38; Bcan4; BII13 | [m] Scio quia faciet dominus] quia dominus scit korr. aus Scit quia dominus SG670; Scit quia dominus S105 **284** [n] multa P9629 **285** [o] inquid korr. aus iniquid S105 **286** [p] suum fehlt P9629 | [q] tribulat korr. aus tribuat V630 **288** [r] praevidens korr. aus videns Bcan4 **289** [s] servi sui korr. aus servis suis SG670; servi sui] servis suis S105 | [t] lacerentur SG670; S105 **290** [u] perderentur V630; perirent VD38; P102; BII13; perderentur korr. aus perderent SG670 **291** [v] Idcirco sancti korr. aus Idcirco P102 **292** [w] am Rande Regulam VD38 | [x] norma I83; S105; normam VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13 **294** [y] am Rande Laborat VD38 | [z] mititur S105 **295** [a] reciperentur VD38 | [b] Sed ipsi korr. aus Sed Bcan4 | [c] his fehlt VD38 | [d] am Rande Sagittis decretorum VD38 **296** [e] tollerentur N442; pellentur BII13; pellererentur S105 | [f] dominus S105 | [g] iuxta fehlt BII13

275–278 Qui…eorum] Ps. CXXXIX. 3. 4. vers. Hier. **279–283** Cadent…pauperum] ibid. 11—13. vers. Hier. **284 288** Muta…dolosa] Ps. XXX. 19. **285–287** Omnes…praeparant] Mich. VII. 2.

voluntates et versutias[h] eorum[i] minime perdere possent[j].

Unde et ipse dominus ait: Excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. Et alibi ipsa[k] per se veritas de[l] [m] talibus dicit: Melius est illi, ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur[n] in profundum maris, quam[o] scandalizet unum de pusillis istis. Et[p] Iacobus apostolus inquit[q]: Iudicium sine misericordia <VD38, f. 106va> illi, qui non fecerit[r] misericordiam. Et[s] Ioannes[t] apostolus et evangelista ait: Qui odit[u] fratrem suum homicida est, et scitis, quia omnis homicida <N442, f. 52va> non habet vitam aeternam in se manentem.

Vos[v] tamen, filii carissimi, hortamur, ut[w] patienter mala vobis illata domini adminiculo <SG670, p. 222a> portetis[x] et his apostolicis[y] praeceptis tales procul[z] pellite, ne more[a] canino vos lacerare aut mordere valeant. Mementote etiam, <BII13, f. 96rb> quia[b] iuxta psalmographi[c] [d] vocem homo[e] sicut fenum dies eius[f], et[g] ut flos agri ita floriet[h]. Et apostolus ait: Totus <O93, f. 23va> mundus in maligno positus[i] est. Unde precamur, ne tales multum timeatis, quia infames sunt et non multum vos nocere[j] possunt,

---

297 [h] am Rande Calliditates VD38 | [i] suas korr. aus eorum SG670 **298** [j] possunt S105 **300** [k] ipse V630 **301** [l] de talibus fehlt SG670; S105 | [m] de talibus dicit] dicit de talibus korr. aus dicit P102 **302** [n] dimergatur SG670 **303** [o] quam] quam ut Bcan4 **304** [p] Et Iacobus apostolus inquit: Iudicium sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam fehlt SG670; S105 | [q] ait I83; dixit VD38; Bcan4; P102; BII13 **306** [r] fecerit korr. aus fecit P102 | [s] Et Ioannes apostolus et evangelista ait fehlt VD38 | [t] iohannes, interlinear iacobus SG670; iacobus S105 **307** [u] odi VD38 **310** [v] Vos tamen korr. aus Vos O93 | [w] et I83 **312** [x] portetis korr. aus poretis S105 | [y] apostolicis korr. aus apostolic BII13 **313** [z] am Rande longe VD38 | [a] more korr. aus morte P9629 **315** [b] qui S105 | [c] psalmigraphi SG670 | [d] psalmografi vocem korr. aus psalmografi N442 | [e] humo I83 **316** [f] eius et korr. aus eius P102 | [g] et fehlt SG670; S105 | [h] florebit VD38; P102; BII13; floriet korr. aus floret SG670; florebit korr. aus floribit Bcan4 **317** [i] positus est] est positus SG670; S105 **319** [j] nocere korr. aus noce VD38

299–300 Excutite…illis] Marc. VI. 11. **301–304** Melius…istis] Matth. XVIII. 6. **304–306** Iudicium…misericordiam] Iac. II. 13. **307–309** Qui…manentem] I Ioann. III. 15. **314–317** Mementote…est] Bonifac. ep. 92. (p. 262).

<I83, f. 114ra> quia eorum vox exstincta[k] est, quoniam sic odit deus[l] eos, qui adversus patres armantur, ut[m] patrum invasores[n], qui[o] in omni mundo[p] infamia sunt notati[q].

Armamini[r] ergo his apostolicis adminiculis[s] contra eos et spiritu principali roborate corda vestra, ut deus, qui[t] vos pastores in populo suo vocari[u] voluit, non neglegentes <VD38, f. 106vb> aut tepidos[v] lupis[w] supervenientibus fugientes inveniat[x], <V630, f. 54vb> sed exemplo boni pastoris[y] agnos pariter cum matribus et filiis ac filiabus viriliter defensantes atque ad sanctam matrem[z] ecclesiam fideliter reportantes semper inveniat. Et quamquam dies mali sint[a], vos tamen <SG670, p. 222b> nolite esse imprudentes, sed intellegentes, quae sit voluntas dei. Quam ob rem <P9629, f. 29r> confortamini et state in fide viriliter agentes, ac omnia vestra in caritate fiant et secundum sanctum[b] evangelium: In patientia vestra possidete animas vestras[c]. Recordamini quoque sanctorum apostolorum et prophetarum, et quia multum laboraverunt in domino, ideo adepti sunt praemia sempiterna. Scitote etiam, quoniam iuxta psalmistae[d] vocem: Multae tribulationes iustorum, et de his[e] omnibus liberavit[f] eos dominus.

Quapropter, <I83, f. 114rb> filii carissimi, hortamur

---

320 [k] sxtincta korr. aus extinta BII13 **321** [l] dominus korr. aus deum SG670; deos Bcan4; deum S105 **322** [m] am Rande z V630 | [n] invasores korr. aus invasares BII13 | [o] quia V630; P9629 | [p] mudo VD38 **323** [q] am Rande Designati maculati VD38 **324** [r] Armamini korr. aus Amamini I83 | [s] adminiculis korr. aus admiculis P9629; aminiculis korr. aus et miniculis BII13 **325** [t] qui korr. aus quo SG670 **326** [u] vocari voluit korr. aus voluit vocari S105 **327** [v] am Rande Dubios Timidos VD38 | [w] lupis fehlt BII13 **328** [x] inveniant I83 **329** [y] pastoris korr. aus pastores P9629 **331** [z] matrem fehlt SG670; S105 **332** [a] sunt SG670; P102; S105 **337** [b] sanctum fehlt V630 **338** [c] uras BII13 **341** [d] psalmistae korr. aus psalmista O93; psalmi SG670; S105 **342** [e] his omnibus] omnibus his V630 **343** [f] liberabit I83; VD38; BII13; liberavit korr. aus liberabit P102

---

320 324 quia…est] interpr. c. 3. C. Th. IX. 6. **321–323** quoniam…notati] Procli ep. ad Domn. Ant. aut Ben. III. 374. aut c. 19. (bis) Angilr. Cf. Alex. 6, Euseb. 5. (Telesf. 4, Fab. 18, Steph. 2, Iul. 12, Pelag. II. pp. ep. 1). **325–343** spiritu…dominus] Bonifac. ep. 22. (p. 57). **344–364** Quapropter…iudicemur] init. Bonifac. ep. cit. (p. 56).

vos et[g] deprecamur, ut crebris[h] orationum vestrarum precibus <BII13, f. 96va> deum exoretis, ut <VD38, f. 107ra> liberemur et[i] nos et vos iuxta dictum apostoli ab importunis et malis hominibus, quia non omnium est fides. Flagitate[j] etiam, ut deus et dominus[k] noster, qui est refugium pauperum et spes humilium, sanctam suam ecclesiam[l] pretioso[m] videlicet[n] sanguine suo redemptam, et nos, qui eandem sanctam ecclesiam docere, <VD38, f. 107rb> regere, portare[o] et tueri[p] debemus[q], de[r] praedictis oppressionibus et[s] temptationibus saeculi huius[t] <Bcan4, f. 88v> nequam[u] atque de omnibus necessitatibus nostris misericorditer eruat[v] [w], ut[x] sermo dei currat[y] et clarificetur gloriosum <SG670, p. 223a> evangelium[z] domini nostri Iesu Christi, et gratia[a] eius[b] in nobis vacua non fiat, ne sine fructu evangelii, <S105, f. 84v> quod[c] absit[d], steriles[e] <N442, f. 52vb> in conspectu dei appareamus et vacui filiorum[f] filiarumque[g] numero[h] revertamur[i], nec[j] de[k] abscondito talento domino veniente rei[l] esse iudicemur. Ista[m] enim semper[n] invidet[o] satan[p], et idcirco tales adversum nos suscitat, qui nos[q] premant

---

345 [g] ac N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | [h] crebris korr. aus crebis Bcan4 **347** [i] et fehlt V630 **349** [j] Flagitata V630 **350** [k] dns S105 **351** [l] ecclesiam pretioso videlicet sanguine suo redemptam, et nos, qui eandem sanctam ecclesiam] ecclesiam quam korr. aus ecclesiam N442; ecclesiam I83 | [m] pretioso videlicet sanguine suo redemptam, et nos, qui eandem sanctam ecclesiam fehlt SG670; S105 | [n] videlicet fehlt Bcan4 **353** [o] portare korr. aus portari SG670; portari S105 **354** [p] am Rande defendere VD38 | [q] debemus] dignetur et I83; SG670; S105 | [r] de] et a VD38; Bcan4; P102; BII13 | [s] et temptationibus fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **355** [t] huius fehlt N442 | [u] am Rande maligni VD38 **357** [v] am Rande liberet VD38 | [w] eruat ut korr. aus eruat SG670 | [x] et I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; ut fehlt S105 | [y] currat korr. aus curat V630 **358** [z] angelum BII13 **359** [a] gratias VD38 | [b] eīs BII13 **360** [c] qod O93 [d] absit korr. aus abscit S105 **361** [e] am Rande Infructuosi VD38 **362** [f] filiorum filiarumque] filiorumque I83; VD38; Bcan4; P102; BII13 | [g] filiarumque fehlt SG670; S105 | [h] numera, interlinear o SG670 | [i] revertamur korr. aus revertatur P9629; revertamur korr. aus revertemur SG670; revertemur S105 **363** [j] ne I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | [k] de fehlt VD38; P102; BII13 | [l] rei esse] recte I83; Bcan4; rei esse fehlt SG670; S105 **364** [m] Istis I83; SG670; Bcan4; S105; Iste P102 | [n] semper fehlt BII13 | [o] invidaet korr. aus invidat VD38 | [p] satanas N442; satas VD38 **365** [q] non S105

et suffocent[r], ut domini oves absque[s] nos rapiat et in ima, non exsistentibus pastoribus, qui eas[t] custodiant[u] [v] et defendant, <I83, f. 114va> ruere[w] faciat[x].

Vos ergo pro viribus laborate et orate atque vigilate, ne haec fiant, scientes nos semper[y] paratos esse in omnibus, quibuscumque posse[z] dominus <VD38, f. 107va> dederit[a] modis[b], vobis opem[c] ferre[d], licet[e] [f] nos ab ipsis aemulis[g] sanctae dei ecclesiae et vestris[h] non simus[i] excepti[j] et tribulationes[k] [l] [m] cordis[n] nostri pro vestra et nostra tribulatione sive ovium[o] nobis commissarum[p] admodum[q] sint[r] <BII13, f. 96vb> dilatatae. Vos quoque obsecramus[s], ut iniunctum vobis[t] a domino <V630, f. 55ra> famulatum[u] non neglegatis et omnes oppressos et cunctos dei servos atque generaliter omnes christianos, prout[v] dominus posse[w] [x] dederit[y], adiuvare <SG670, p. 223b> studeatis, ut ante tribunal[z] Christi mercedem habeatis perpetuam. Et scitote, quod memoria[a] vestra coram deo est assidue et ante corpora apostolorum pro vobis preces fiunt[b] quotidie, ut et vos liberemini ab importunis et[c] malis

366 [r] suffocaent korr. aus suffocant S105 | [s] atque I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **367** [t] eos V630; S105 | [u] custodiant korr. aus costodiant O93; custodiunt SG670; S105 **368** [v] custodiant et defendant] custodiunt et defendunt SG670 | [w] am Rande Cadere VD38 | [x] faciant O93 **370** [y] semper fehlt Bcan4 **371** [z] posse dominus] dominus posse korr. aus dominus posse dominus V630 **372** [a] dederit korr. aus derit O93 | [b] vobis VD38 | [c] am Rande Auxilium VD38 | [d] am Rande Tribuere VD38 | [e] am Rande Quamvis VD38 | [f] licet] Licet et korr. aus Licet SG670 **373** [g] am Rande Inimicis VD38 | [h] nostris I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **374** [i] simus korr. aus scimus SG670; scimus S105 | [j] excepti korr. aus exepti BII13 | [k] tribulationes korr. aus tribulationis V630 | [l] tribulationes] tribulationes nostre korr. aus tribulationes SG670 | [m] tribulationes cordis nostri pro vestra et nostra fehlt S105 | [n] cordis nostri pro vestra et nostra tribulatione fehlt SG670 **375** [o] ovium korr. aus oviom O93; ovium korr. aus omnium P9629 **376** [p] cammissarum O93 | [q] am Rande Valde VD38 | [r] sunt VD38; P102; BII13 **377** [s] exsecramus I83; Bcan4 | [t] nobis I83; vobis korr. aus nobis Bcan4 **378** [u] am Rande Servitium VD38 **380** [v] am Rande Sicut VD38 [w] am Rande Possibilitatem VD38 | [x] posse dederit korr. aus possederit V630 **381** [y] dederit korr. aus derit O93; V630 **382** [z] am Rande Sedem VD38 **383** [a] memoria vestra] memoriam vestram Bcan4 **384** [b] sunt SG670; S105 **385** [c] et] et a S105

370–372 scientes … ferre] Cuthberti ep. ad Lullum (int. S. Bonifac. ep. no. 114. p. 292). **374–377** et … dilatatae] Bonifac. ep. cit. (p. 56). **379–383** et[2] … assidue] Bonifac. ep. 92. (p. 262).

hominibus domini auxilio et oves vobis commissae ad pascua[d] aeternae[e] vitae una vobiscum[f] perveniant sempiterna[g].

Unitatem[h] et communionem[i] [j] dilectionis vestrae valentem[k] ac proficientem[l] [m] in salutem omnium populorum <I83, f. 114vb> creator omnium <VD38, f. 107vb> dominus omnipotens[n] memorem nostri[o] aeternaliter custodiat. Amen.

Data Nonas Aprilis Valeriano et Gallicano vv. cc. conss[p].

O93, f. 23va; V630, f. 55ra; N442, f. 52vb; I83, f. 114vb; VD38, f. 197vb; SG670, p. 223b; P9629, f. 29r; Bcan4, f. 88v; P102; BII13, f. 96vb; S105, f. 84v

---

387 [d] pascuam SG670 | [e] aeterna BII13 | [f] vobiscum korr. aus vobis N442 **388** [g] sempiterno P9629; N442; VD38; P102; BII13; sempiternam SG670; S105 **389** [h] unitate BII13 | [i] am Rande Societatem VD38 | [j] communicationem SG670; communicationem korr. aus commonitícationem S105 **390** [k] am Rande Sanam VD38 | [l] am Rande Crescentem VD38 | [m] proficiscentem Bcan4 **392** [n] omnipotes P9629 | [o] nostri korr. aus nostre O93 **395** [p] conss] conss Explicit VD38; SS. SG670

389–393 Unitatem…custodiat] Bonifac. ep. 36. (p. 83).
394–395 Data…conss] Nota cons. sec. Steph. vit. c. 1. in libro pontif.